

Wyrok z dnia 16 czerwca 2011 r.

I UK 163/11

W celu ustalenia stażu emerytalnego niezbędnego do nabycia prawa do emerytury przez pracownika migrującego, polski organ rentowy powinien uwzględnić okresy nieskładkowe ukończone w Polsce w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej sumy okresów składkowych w Polsce i w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej (art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm. w związku z art. 45 ust. 1 rozporządzenia Rady (EWG) Nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin zamieszkujących się we Wspólnocie (Dz.U.UE Polskie wydanie specjalne Tom 01, Rozdział 05, s. 35 ze zm. w wersji zmienionej i uaktualnionej rozporządzeniem Rady (WE) Nr 1992/06 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r.).

Przewodniczący SSN Małgorzata Gersdorf, Sędziowie SN: Zbigniew Hajn (sprawozdawca), Jolanta Strusińska-Żukowska.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 16 czerwca 2011 r. sprawy z odwołania Stanisławy T. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w N.S. o emeryturę, na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 5 sierpnia 2008 r. [...]

o d d a l i ł skargę kasacyjną.

U z a s a d n i e n i e

Decyzją z 2 sierpnia 2007 r. organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w N.S. - odmówił wnioskodawczyni - Stanisławie T. prawa do emerytu-

ry uznając, że nie udowodniła ona 30-letniego stażu ubezpieczeniowego. Organ rentowy zaliczył wnioskodawczyni 181 miesięcy okresów składkowych oraz 60 miesięcy i 10 dni okresów nieskładkowych ograniczonych do 1/3 wymiaru okresów składkowych w Polsce. W uzasadnieniu decyzji organ wskazał, że wnioskodawczyni nie osiągnęła 60 lat życia, a mając ukończone 55 lat nie udowodniła co najmniej 30-letniego okresu składkowego i nieskładkowego oraz nie uzyskała orzeczenia o całkowitej niezdolności do pracy.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu wyrokiem z 7 grudnia 2007 r. [...] częściowo uwzględnił odwołanie Stanisławy T. i zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał jej emeryturę w wysokości proporcjonalnej od 14 maja 2007 r. W pozostałym zakresie Sąd oddalił odwołanie.

Wyrokiem z 5 sierpnia 2008 r. [...] Sąd Apelacyjny w Krakowie oddalił apelację organu rentowego od powyższego wyroku Sądu pierwszej instancji, podzielając jego ustalenia faktyczne i oceny prawne. W podstawie faktycznej zaskarżonego wyroku Sąd Apelacyjny przyjął, że wnioskodawczyni, urodzona 1 marca 1952 r., nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego. Przebyła ona następujące okresy ubezpieczenia: w Polsce - 15 lat i 1 miesiąc (181 miesięcy) okresów składkowych, 6 lat 5 miesięcy i 11 dni (77 miesięcy i 11 dni) miesięcy okresów nieskładkowych, 4 lata 8 miesięcy 25 dni (56 miesięcy i 25 dni) okresów pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, a ponadto w byłej Czechosłowacji - 4 lata i 1 miesiąc (49 miesięcy) - od 26 kwietnia 1973 r. do 12 kwietnia 1977 r.

Orzekając w sprawie Sąd Apelacyjny odwołał się w szczególności do art. 45 ust. 1 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r., w myśl którego, jeżeli ustawodawstwo Państwa Członkowskiego uzależnia nabycie, zachowanie lub odzyskanie prawa do świadczeń na podstawie systemu niebędącego systemem specjalnym w rozumieniu ust. 2 lub 3, od ukończenia okresów ubezpieczenia lub zamieszkania, właściwa instytucja tego Państwa Członkowskiego uwzględnia, w razie potrzeby, okresy ubezpieczenia lub zamieszkania ukończone zgodnie z ustawodawstwem innego Państwa Członkowskiego, w ramach systemu powszechnego lub specjalnego, obejmującego pracowników najemnych lub osoby prowadzące działalność na własny rachunek. W tym celu uwzględnia się te okresy tak jak okresy ukończone zgodnie z ustawodawstwem stosowanym przez tę instytucję. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, oznacza to, że przy ustaleniu prawa do świadczenia z krajowego ubezpieczenia społecznego każde z Państw Członkowskich traktuje okresy ubezpie-

czenia odbyte na terytorium jednego z państw Wspólnoty, jak okresy ubezpieczenia przebyte na jego terytorium. W konsekwencji, składkowe okresy zatrudnienia wnioskodawcy na terenie Czechosłowacji należy traktować tak samo, jak składkowe okresy ubezpieczenia na terenie Polski. Prowadzi to do wniosku, że nieskładkowe okresy ubezpieczenia uwzględnia się, zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej okresów składkowych przebytych łącznie w Polsce oraz na terenie byłej Czechosłowacji. Taki sposób ustalenia okresów ubezpieczenia powoduje, że Stanisława T. spełniła warunki wymagane do przyznania jej emerytury w zakresie, w jakim ustalił to Sąd pierwszej instancji w pkt I wyroku, w szczególności jej okres ubezpieczenia (składkowy i nieskładkowy) przekroczył 30 lat.

W skardze kasacyjnej organ rentowy zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w całości, zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, a mianowicie: (-) art. 45 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r., (-) art. 15 ust. 1 lit. a rozporządzenia nr 574/72 Rady (EWG) z dnia 21 marca 1972 r. i (-) art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przez błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że przy ustalaniu prawa do emerytury oraz obliczaniu jej wysokości, polskie okresy nieskładkowe uwzględnia się w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej udowodnionych polskich i zagranicznych okresów składkowych. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu skargi organ rentowy wskazał, że z wyrażenia „uwzględnia się w razie potrzeby”, użytego w art. 45 ust. 1 rozporządzenia 1408/71 wynika, że instytucja właściwa uwzględnia - przy ustalaniu prawa do emerytury - zagraniczne okresy ubezpieczenia przebyte w innych państwach członkowskich tylko wtedy, gdy okres ubezpieczenia przebyty we „własnym” państwie jest niewystarczający do nabycia prawa do emerytury. Sformułowanie to, zdaniem skarżącego, wskazuje na kolejność, w jakiej instytucja państwa członkowskiego powinna uwzględniać okresy ubezpieczenia. W celu sprawdzenia, czy okres ubezpieczenia przebyty we „własnym” państwie członkowskim jest niewystarczający do nabycia prawa do emerytury, instytucja właściwa musi, w pierwszej kolejności, zastosować wyłącznie ustawodawstwo krajowe i ustalić, czy polski okres ubezpieczenia jest wystarczający do nabycia prawa do emerytury. Jeżeli polskie okresy ubezpieczenia (okresy składkowe, nieskładkowe, rolne) ustalone w powyższy sposób nie są wystarczające do nabycia prawa do pol-

skiej emerytury, należy - zgodnie z art. 45 ust. 1 rozporządzenia 1408/71 - uwzględnić okresy ubezpieczenia przebyte w innych państwach członkowskich, przez dodanie zagranicznych okresów ubezpieczenia do polskich okresów ubezpieczenia. W ocenie organu rentowego, taki sposób interpretacji art. 45 ust. 1 rozporządzenia 1408/71 potwierdza art. 15 rozporządzenia 574/72, który określa zasady ogólne dotyczące zliczania okresów, o których mowa w art. 45 ust. 1-3 rozporządzenia 1408/71. Z art. 15 ust. 1 lit. a zdanie pierwsze tego rozporządzenia wynika, że w przypadkach, o których mowa w art. 45 ust. 1-3 rozporządzenia 1408/71, zliczania okresów dokonuje się w ten sposób, że do okresów ubezpieczenia ukończonych pod działaniem ustawodawstwa państwa członkowskiego dodaje się okresy ubezpieczenia ukończone w czasie podlegania ustawodawstwu wszystkich pozostałych państw członkowskich, o ile konieczne jest odwołanie się do tych okresów w celu uzupełnienia okresów ubezpieczenia wypełnionych pod działaniem ustawodawstwa pierwszego państwa członkowskiego dla celów nabycia prawa do świadczenia. Ze zdania drugiego tego przepisu wynika, że jeżeli konieczne jest uwzględnienie zagranicznych okresów ubezpieczenia, to w przypadku emerytury, każda z zainteresowanych instytucji dokonuje osobno tego zliczenia, biorąc pod uwagę całość okresów ubezpieczenia wypełnionych przez osobę zainteresowaną pod działaniem ustawodawstw wszystkich państwa członkowskich. Zdaniem organu rentowego obliczony tą metodą okres ubezpieczenia wnioskodawczynie wynosił 28 lat, 11 miesięcy i 15 dni, a więc nie spełniła ona warunku posiadania okresu co najmniej 30 - letniego.

Prokurator Generalny, wezwany przez Sąd Najwyższy do zajęcia stanowiska co do skargi kasacyjnej, podzielił stanowisko Sądu Apelacyjnego i wyraził pogląd, że skarga powinna zostać oddalona.

W tym stanie sprawy Sąd Najwyższy postanowieniem z 18 sierpnia 2009 r. [...] zawiesił postępowanie i wystąpił do Trybunału Sprawiedliwości z następującym pytaniem prawnym: „Czy art. 45 ust. 1 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.U. L 149, str. 2) w związku z art. 15 ust. 1 lit. a rozporządzenia Rady (EWG) nr 574/72 z dnia 21 marca 1972 r. w sprawie wykonywania rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin

przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.U. L 74, str. 1) należy interpretować w taki sposób, że właściwa instytucja państwa członkowskiego jest zobowiązana - stwierdzając niespełnienie przez pracownika warunku posiadania okresu ubezpieczenia ukończonego w tym państwie w wymiarze wystarczającym do nabycia prawa do emerytury zgodnie z jego ustawodawstwem - uwzględnić okres ubezpieczenia ukończony w innym państwie członkowskim, w ten sposób, że powinna obliczyć ponownie okres ubezpieczenia, od którego zależy nabycie prawa, stosując regułę wynikającą z prawa krajowego i traktując okres ukończony w innym państwie tak jak okres ukończony w tym państwie, czy dodać okres ukończony w innym państwie członkowskim do okresu krajowego, uprzednio obliczonego na podstawie przedmiotowej reguły”.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Najwyższy stwierdził, że zgodnie z art. 46 w związku z art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, ubezpieczona (kobieta) urodzona po 31 grudnia 1948 r., a przed 1 stycznia 1969 r., która nie osiągnęła normalnego wieku emerytalnego (60 lat), może przejść na emeryturę po osiągnięciu wieku 55 lat, jeżeli ma co najmniej 30-letni okres składkowy i nieskładkowy albo jeżeli ma co najmniej 20-letni okres składkowy i nieskładkowy oraz została uznana za całkowicie niezdolną do pracy. Z kolei z art. 5 ustawy emerytalnej wynika, że przy ustalaniu, czy ubezpieczona przebyła wyżej wskazany minimalny okres składkowy i nieskładkowy należy uwzględnić okresy składkowe wymienione w art. 6 i okresy nieskładkowe wymienione w art. 7 tej ustawy, z tym, że okresy nieskładkowe uwzględnia się w wymiarze nieprzekraczającym 1/3 udowodnionych okresów składkowych. Jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe przebyte w Polsce są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu uwzględnia się okresy rolne wymienione w art. 10 ust. 1 ustawy emerytalnej, w tym okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców. Według prawa polskiego, okresy nieskładkowe, to okresy przerw w wykonywaniu pracy lub opłacaniu składek albo okresy poprzedzające rozpoczęcie kariery zawodowej, które pełnią przy ustalaniu prawa do emerytury i jej wymiaru podobną funkcję jak okresy składkowe. W ocenie Sądu Najwyższego mieszczą się one w pojęciu okresów ubezpieczenia w rozumieniu art. 1 lit. r rozporządzenia 1408/71 jako okresy zrównane. Wnioskodawczyni nie spełniła warunku posiadania minimalnego okresu koniecznego do nabycia prawa do emerytury, ustalonego na opisanych wyżej zasadach i przebytego w czasie podlegania ustawodawstwu polskiemu (prawa do emerytury autonomicznej). Miała ona jednak okres

ubezpieczenia (składkowy) uzyskany w czasie pracy w byłej Czechosłowacji (od 26 kwietnia 1973 r. do 12 kwietnia 1977 r., łącznie 49 miesięcy). Ze względu na normę kolizyjną wynikającą z art. 6 lit. a w związku z art. 7 ust. 2 lit. c rozporządzenia 1408/71, określenie sposobu sumowania okresów ubezpieczenia ukończonych przez wnioskodawczynię w Polsce i byłej Czechosłowacji nie mogło nastąpić zgodnie z postanowieniami umowy z dnia 17 lipca 1972 r. zawartej pomiędzy Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej o współpracy w zakresie zatrudnienia obywateli Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w uspołecznionych przedsiębiorstwach gospodarczych Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej, lecz wymagało odwołania się do reguł ustanowionych w tym rozporządzeniu i rozporządzeniu 574/72.

Następnie Sąd Najwyższy wskazał, że różnica stanowisk Sądu Apelacyjnego i organu rentowego sprowadza się do kwestii, czy okresy nieskładkowe nie mogą przekroczyć 1/3 długości udowodnionych okresów składkowych osiągniętych w Polsce, czy 1/3 wszystkich „okresów ubezpieczenia” osiągniętych w trakcie kariery zawodowej ubezpieczonego - również w innych państwach objętych koordynacją. Rozstrzygnięcie tej kwestii może mieć, jak wskazuje niniejsza sprawa, decydujące znaczenie dla możliwości nabycia prawa do emerytury. Odpowiedź na to pytanie zależy przede wszystkim od przyjęcia określonej wykładni art. 45 ust. 1 rozporządzenia 1408/71 i art. 15 rozporządzenia 574/72. Za wykładnią przyjętą przez Sąd Apelacyjny, wskazującą, że w myśl art. 5 ust. 2 ustawy emerytalnej, okresy nieskładkowe nie mogą przekraczać 1/3 sumy polskich i zagranicznych okresów składkowych, przemawia art. 45 ust. 1 rozporządzenia 1408/71, według którego w sytuacji, gdy powstanie potrzeba uwzględnienia okresów ubezpieczenia ukończonych zgodnie z ustawodawstwem innego państwa członkowskiego, właściwa instytucja uwzględnia te okresy tak, jak okresy ukończone zgodnie z ustawodawstwem stosowanym przez tę instytucję. W rezultacie metody sumowania okresów polskich i zagranicznych przyjętej przez Sąd, okresy polskie i zagraniczne okresy składkowe byłyby uwzględniane w pełnej wysokości. Z kolei zagraniczne okresy nieskładkowe byłyby traktowane na równi z polskimi okresami nieskładkowymi, co oznaczałoby, że łącznie krajowe i zagraniczne okresy nieskładkowe nie mogłyby przekraczać jednej trzeciej sumy krajowych i zagranicznych okresów składkowych. Wykładnia ta wydaje się również zgodna z zasadą równego traktowania pracowników migrujących. Przyjęcie bowiem, jak chce organ rentowy, że okresy nieskładkowe nie mogą przekroczyć 1/3 udowod-

nionych polskich okresów składkowych, oznaczałoby większe prawdopodobieństwo uwzględnienia w mniejszym wymiarze okresów nieskładkowych w przypadku osób migrujących niż w przypadku osób o stosunkowo długich okresach składkowych w Polsce. Za wykładnią Sądu Apelacyjnego może także przemawiać norma wynikająca z art. 46 ust. 2 lit a zdanie pierwsze rozporządzenia 1408/71, dotycząca liczenia kwoty teoretycznej. Według tego przepisu „instytucja właściwa ustala teoretyczną wysokość świadczenia, o które zainteresowany mógłby się ubiegać, gdyby wszystkie okresy ubezpieczenia i/lub zamieszkania ukończone z uwzględnieniem ustawodawstw Państw Członkowskich, którym podlegał pracownik najemny lub osoba prowadząca działalność na własny rachunek, zostały ukończone w danym Państwie Członkowskim z uwzględnieniem ustawodawstwa, które stosuje ona w dniu przyznania świadczenia.” Brzmienie tego przepisu wskazuje, że okresy ubezpieczenia w innych państwach powinny być traktowane jak okresy ubezpieczenia w Polsce, a więc długość branych w Polsce pod uwagę okresów nieskładkowych powinna zależeć od łącznej długości okresów w państwach objętych koordynacją. Z drugiej jednak strony, co akcentuje organ rentowy, art. 15 ust. 1 lit. a rozporządzenia 574/72 stanowi, że do okresów ubezpieczenia lub zamieszkania, ukończonych w czasie podlegania ustawodawstwu Państwa Członkowskiego (polskiemu), dodaje się okresy ubezpieczenia lub zamieszkania ukończone w czasie ich podlegania ustawodawstwu wszystkich pozostałych Państw Członkowskich, o ile jest konieczne powołanie ich w celu uzupełnienia okresów ubezpieczenia lub zamieszkania w czasie podlegania ustawodawstwu pierwszego Państwa Członkowskiego ze względu na uzyskanie, utrzymanie lub przywrócenie prawa do świadczeń, pod warunkiem, że okresy te nie nakładają się na siebie. Dosłowna wykładnia tego przepisu może więc uzasadniać tezę, że okresy zagraniczne powinny być dodane do łącznego okresu wynikającego z zsumowania okresów krajowych. Warto też zauważyć, że przy tej interpretacji uwzględnia się w całości zagraniczne okresy ubezpieczenia, a zatem zarówno składkowe, jak i nieskładkowe. Nie stosuje się zatem ograniczenia dotyczącego uwzględniania okresów nieskładkowych wyłącznie do 1/3 wymiaru okresów składkowych. Miałoby to istotne znaczenie w sytuacji (niewystępującej w niniejszej sprawie), gdy za granicą przypadały również okresy nieskładkowe, które zgodnie z ustawodawstwem państwa, w którym wystąpiły, uwzględniane są w celu stwierdzenia nabycia świadczenia. W rezultacie, w przypadku osób, które mają dostatecznie długie okresy tego rodzaju uży-

skane za granicą, nabycie prawa do emerytury według reguły proponowanej przez organ rentowy mogłoby być łatwiejsze.

W odpowiedzi na powyższe pytanie prawne Trybunał Sprawiedliwości wyrokiem z dnia 3 marca 2011 r. w sprawie C-440/09 orzekł, że: „Artykuł 45 ust. 1 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie w wersji zmienionej i uaktualnionej rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r. ze zmianami wprowadzonymi rozporządzeniem (WE) nr 1992/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. należy interpretować w ten sposób, że przy ustalaniu minimalnego okresu ubezpieczenia wymaganego prawem krajowym w celu nabycia prawa do emerytury przez pracownika migrującego instytucja właściwa danego państwa członkowskiego powinna uwzględnić, dla potrzeb ustalenia granicy, jakiej nie mogą przekroczyć okresy nieskładkowe w stosunku do okresów składkowych, przewidzianej w uregulowaniu tego państwa członkowskiego, wszystkie okresy ubezpieczenia osiągnięte przez pracownika migrującego w trakcie kariery zawodowej, w tym okresy ubezpieczenia osiągnięte w innych państwach członkowskich.”

W uzasadnieniu Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że art. 45 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71 wymaga, aby instytucja właściwa państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo uzależnia nabycie prawa do emerytury od ukończenia określonego minimalnego okresu ubezpieczenia, uwzględniała, jeśli jest to konieczne dla nabycia przez danego pracownika prawa do świadczenia, okresy ubezpieczenia lub zamieszkania ukończone zgodnie z ustawodawstwem innego państwa członkowskiego tak, jakby były to okresy ukończone zgodnie z ustawodawstwem stosowanym przez wspomnianą instytucję. Celem rozporządzenia nr 1408/71 jest zapewnienie w Unii swobody przepływu pracowników oraz osób prowadzących działalność na własny rachunek, przy jednoczesnym poszanowaniu rozwiązań właściwych ustawodawstwu poszczególnych państw w dziedzinie zabezpieczenia społecznego. W tym celu przyjmuje ono jako zasadę równe traktowanie w odniesieniu do różnych ustawodawstw krajowych oraz zmierza do zapewnienia w możliwie największym stopniu równego traktowania wszystkich osób wykonujących pracę na terytorium danego państwa członkowskiego, jak również do tego, by nie stawiać w niekorzystnej sytuacji pracowników korzystających ze swobody przepływu. W niniejszej sprawie z akt

przedłożonych Trybunałowi wynika, że okresy składkowe ukończone w innym państwie członkowskim są uznawane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych przy ustalaniu okresu wymaganego do nabycia prawa do emerytury i są one dodawane do całości wszystkich okresów składkowych ukończonych w Polsce. Jednak te same okresy składkowe ukończone w innym państwie członkowskim nie są uwzględniane przy ustalaniu granicy jednej trzeciej, której nie mogą przekraczać okresy nieskładkowe w stosunku do okresów składkowych. Niesporne jest, że pracownik taki jak w sprawie przed sądem krajowym, który ukończył okresy składkowe w Polsce oraz w innym państwie członkowskim, znajduje się z tej przyczyny w mniej korzystnej sytuacji niż pracownik, który wszystkie okresy składkowe ukończył w Polsce. W tych okolicznościach stosowanie prawa krajowego w taki sposób, jak uczynił to Zakład Ubezpieczeń Społecznych w sprawie głównej, powodujące - przy ustalaniu granicy jednej trzeciej, której nie mogą przekroczyć okresy nieskładkowe w stosunku do okresów składkowych - że pracownicy Unii, którzy skorzystali z prawa do swobodnego przepływu, traktowani są w sposób mniej korzystny niż ci, którzy z tego prawa nie skorzystali, może stanowić przeszkodę dla swobodnego przepływu pracowników i udaremnić stosowanie reguł sumowania zawartych w art. 45 rozporządzenia nr 1408/71. W konsekwencji okresy składkowe ukończone przez Stanisławę T. w innym państwie członkowskim powinny być traktowane na równi z okresami składkowymi ukończonymi w Polsce, a tym samym ujęte w obliczeniu służącym ustaleniu granicy jednej trzeciej, której nie mogą przekraczać okresy nieskładkowe w stosunku do okresów składkowych. Odnośnie do przytoczonego przez rząd polski argumentu, zgodnie z którym fakt nieuwzględnienia okresów składkowych ukończonych w innym państwie członkowskim do celów ustalenia granicy jednej trzeciej, której nie mogą przekraczać okresy nieskładkowe w stosunku do okresów składkowych, jest uzasadniony trudnościami administracyjnymi i innymi względami natury praktycznej, Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, że art. 39 ust. 3 WE pozwala jedynie na takie ograniczenia korzystania z prawa do swobodnego przepływu pracowników, które mogą być uzasadnione względami porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub zdrowia publicznego. Poza tymi wypadkami wyraźnie wskazanymi w traktacie żadna inna przeszkoda w swobodnym przepływie pracowników nie może znaleźć uzasadnienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nieuzasadniona. Sąd Najwyższy przy rozpoznawaniu niniejszej sprawy jest związany przedstawioną wyżej wykładnią art. 45 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71 dokonaną przez Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z dnia 3 marca 2011 r. w sprawie C-440/09. Jak stwierdził Trybunał, przepis ten należy interpretować w ten sposób, że przy ustalaniu minimalnego okresu ubezpieczenia wymaganego prawem krajowym w celu nabycia prawa do emerytury przez pracownika migrującego instytucja właściwa danego państwa członkowskiego powinna uwzględnić, dla potrzeb ustalenia granicy, jakiej nie mogą przekroczyć okresy nieskładkowe w stosunku do okresów składkowych, przewidzianej w uregulowaniu tego państwa członkowskiego, wszystkie okresy ubezpieczenia osiągnięte przez pracownika migrującego w trakcie kariery zawodowej, w tym okresy ubezpieczenia osiągnięte w innych państwach członkowskich. W prawie polskim granicę tę określa art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.), który stanowi, że przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz obliczaniu ich wysokości okresy nieskładkowe uwzględnia się w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych. Wobec tego trafnie Sąd Apelacyjny uznał, że w myśl tego przepisu, okresy nieskładkowe uwzględniane przy ustalaniu prawa do emerytury nie mogą przekraczać 1/3 sumy polskich i zagranicznych okresów składkowych. Mając powyższe na uwadze należy więc uznać, że w celu ustalenia stażu emerytalnego niezbędnego do nabycia prawa do emerytury przez pracownika migrującego polski organ rentowy powinien uwzględnić okresy nieskładkowe ukończone w Polsce w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej sumy okresów składkowych w Polsce i w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej (art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 45 ust. 1 rozporządzenia 1408/71 Rady EWG).

Wobec powyższego Sąd Najwyższy, na podstawie 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji.

=====